

FIOLEN MIN

Nr 1/2011
42:a årgången

Inför Kaustby

Danska Phønix

Recensioner

Fiolen min 1/2011

INNEHÅLL

Stämledaren	3
På gång	4-5
Nothäfte från Singsby	6-7
Inför Kaustby	8-11
Folklandia	12-13
Folkmusikprojektet Lirarna	14-15
Kurser och läger	16-17
Kantele på rymmarstråt	18-19
Phønix från Danmark	20-21
Minnesord	22-23
Notiser	24
Skivrecensioner	25-27
Händelsekalender	28

Nästa nummer av Fiolen min kommer ut i juni.
Deadline för material är den 1 maj.

Annonser:

Helsida 270 euro	Småannons (75 x 27 mm) 45 euro
Halvsida 130 euro	Miniannons (27 x 35 mm) 30 euro
1/4 sida 100 euro	
1/8 sida 70 euro	Kontakta kansliet för bokning

Finlands svenska spelmannsforbund r.f.

www.spelmansforbundet.fi
kansliet@spelmansforbundet.fi

Ordförande: Stefan Kuni
Keskuskatu 17 B 3
48100 Kotka
040-546 0824
ordforande@spelmansforbundet.fi

Viceordförande: Gunhild Nymark
Skeppsgatan 4
66900 Nykarleby
06-722 0489 / 050-545 7307
gunhild.nymark@nordea.fi

Förbundssekreterare: Birgitta Fridlund
Kansli: Pensalavägen 899
66840 Pensala
tel & fax: 06-764 4150
kansliet@spelmansforbundet.fi

Utges med stöd av Föreningen Konstsamfundet

Fiolen min

Tidskrift för
Finlands svenska
spelmansförbund rf
ISSN 0782-3479

Ansvarig utgivare:
Stefan Kuni

Redaktörer:
Siv Ekström
Önningebyvägen 534
22140 Mariehamn
040-518 2966
fiolenmin@spelmansforbundet.fi

Axel Kronholm
axel.kronholm@gmail.com

Kontaktpersoner:
Monica Tiila
0400-464 464
monica.tiila@luukku.com

Anders Backman
040-546 1771
fiolbackman@gmail.com

Kim Lönnroos
0400-493 843
kim.lonnroos@pp.inet.fi

Andreas Norrvik
041-465 1069
svess.jan@gmail.com

Kenneth Granback
050-309 2949
kenagran@netikka.fi

Johanna Lönngren
050-377 1354
johanna.lonngren@gmail.com

Greger Skärström
040-844 0302
greger.skarstrom@inkooshipping.fi

Anders Holmberg
040-751 4913
anders.holmberg@myhome.fi

Tryckeri:
Fram, Vasa
www.fram.fi

Förbundets e-postadresser:
ordforande@spelmansforbundet.fi
kansliet@spelmansforbundet.fi
fiolenmin@spelmansforbundet.fi

Pärmbild: Désirée Saarela-Portin Foto: Anders Portin

Det brukar ofta bli så att man i sådana här sammanhang börjar ett nytt verksamhetsår med att göra en resumé över det gångna året och sen raskt göra en framåtblick över det nya årets aktiviteter. Men så blir det inte nu. Det får bli en krokig väg denna gång.

Ett nytt år och nya påhitt brukar man säga, men bäst är kanske en lämplig blandning av nytt och gammalt? Det kan gälla att försöka hitta en balans mellan nya aktiviteter och de traditionella, att balansera mellan förnyelse och konservering, att avväga mellan den bekväma uppkörda vägen och att göra upptäcktsresor i snårskogen.

Jag tror på filosofin att det måste finnas ett visst mått av utveckling, annars kommer man att stagnera och i längden inte ha någon livskraft. Nu skriver jag i ganska allmänna termer, men det här är ju en tidning för finlandssvensk folk-musik, så vad menar jag egentligen?

Jag menar att vi som finlandssvenska spelmän enbart har att vinna på att försöka hitta nya former och uttryck för vår verksamhet. Som enskilda spelmän, inom spelmannslag och som en finlandssvensk organisation. Vi skall på inget sätt glömma våra folkkulturella rötter, för inget träd överlever utan rötter, men vi måste arbeta för att förbättra omgivningen och tillväxtförutsättningarna.

Jag anser att det är viktigt med kurser och utbildning för spelmän av alla åldrar och med varierande spelerfarenhet. Att vi behöver samarbete mellan de finlandssvenska aktörerna inom det folkliga kulturfältet är också självklart. Jag vill också arbeta för att återskapa den naturliga kopplingen mellan den äldre folkliga musiken och dansen, dvs. polskan och menuetten, men också de yngre folkliga danserna som schottis, mazurka, polka, osv. Detta har vi t.ex. försökt lyfta fram i folkmusikfestivalen Vasa Folk. Samarbete över lands- och språkgränserna är också viktigt. Att vi i sommar kommer att få ta del i den unika Spelmansstämman i Kaustby är ett bra exempel på detta.

Så vad händer då med kurserna? Vi har nu i några år försökt ordna kursverksamhet i Nyland. Skärikurs Syd är ett relativt nytt evenemang, och dessutom har vi några år haft en veckoslutskurs i Östra Nyland. Skärikurs Syd 2010 måste ställas in p.g.a. för litet deltagarantal. Likaså kursen på Kvarnudden i Pernå nu i januari.

Så vad är då fel? Marknadsföringen? Tidpunkten? Lärarna? Jag vill väldigt gärna få respons från er som inte kom till dessa kurser! Risken är nämligen mycket stor att vi inte i fortsättningen kan ordna kurser i Nyland, vilket skulle vara ytterst beklagligt!

Sedan ett annat tema. För några dagar sedan fick jag höra att Åke Grandell inte mera kommer att skriva skivrecensioner för Fiolen min. Det är med vemod som jag härmed vill tacka Åke för de årtionden som han med sakkunnighet kommenterat och rekommenderat folkmusikskivor för Fiolen mins läsare. Ett hjärtligt tack, Åke! Men tro nu inte att han kommer att lägga sig på sofflocket ändå. Nej, Åke har många järn i elden, och vill nu få mera tid för dessa. Han har ju redan många år varit pensionär, så det må vara honom väl förunnat. För att Fiolen min också i fortsättningen skall ha skivrecensioner så kommer redaktör Siv Ekström tills vidare att bidra med dessa.

Stefan Kuni

Kom med på låtkurs på Loftet i Vasa den 14-15 maj med Patrik Andersson

Låtkurs med Patrik Andersson från Sverige blir det i Vasa i mitten av maj. Spelmansförbundet bjuder in till denna exklusiva kurs med spelmannen och pedagogen som redan hunnit bli bekant som kurslärare för flera av våra medlemmar.

Patrik Andersson bor i Malmköping i landskapet Södermanland en bit västerut från Stockholm. Han har studerat folkmusik vid Kungliga musikhögskolan i Stockholm och musikhögskolan i Oslo. Den centrala delen av Patriks repertoar omfattar dels slängpolskor från Södermanland och dels polskor från Norge, inspirerad från tiden han var där. Slängpolskorna påminner en aning om våra finlandssvenska polskor. Han kompletterar sin repertoar med också annan norsk musik på fiol och hardingfele.

Patrik undervisar i folkmusik på Malungs folkhögskola i Dalarna. Han ansvarar numera för den enterminkurs som Kalle Almlöf startade i slutet av 1970-talet och som länge gått under beteckningen Kallekursen. Dessutom frilansar han som musiker i Sverige och Norge och ibland utomlands. Särskilt under vårterminen kan han åta sig kurser som denna eftersom "Patrikkursen" äger rum på hösten. Patrik samarbetar gärna med danspedagoger och spelar mycket till dans vilket avspeglar sig på musiken. Han har tidigare varit mycket omtyckt som lärare på Spelmansförbundets Skärkurs Syd 2009 på Elgsjö i Barösund och på kurser på Åland.

Kursen börjar på lördag morgon kl 9.30 och avslutas på söndag kl 15.00. Kursen ordnas i samarbete med Malungs folkhögskola och undervisningen är därför avgiftsfri. Avgiften på 50 euro, täcker lunch, kaffe och övriga omkostnader. För andra än Spelmansförbundets medlemmar är avgiften 65 euro. På lördagskvällen ordnas ett jam för alla

Patrik Andersson från Malungs folkhögskola kommer till Vasa i maj och håller en låtkurs för förbundets medlemmar och andra intresserade.

folkmusikintresserade på Loftet (Rådhusgatan 28), med början kl. 19.00 Också lyssnande och dansande publik är välkommen!

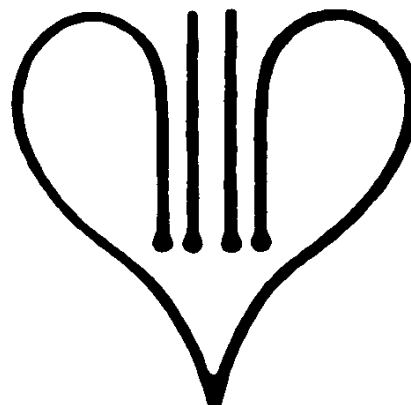
ANMÄLNINGAR till Spelmansförbundets kansli före den 29.4.2011. Vid anmälan meddelas kontaktuppgifter, instrument och eventuell specialdiet. Billigt logi i delat rum på Hotell Omena ordnas för den som så önskar. Anmäl även det i samband med anmälningen till kansliet.

Finlands svenska spelmannsforbund

Forbundsdag

Lordagen den 19 mars 2011 kl 16.00

Hotell Kalkstrand,
Strandvagen 1, Pargas

Valkommen pa Forbundsdag och Vinterstamma till Pargas!

Bergmans spelmannslag i Pargas halsar alla valkomna till forbundsdag och vinterstamma i Pargas lordagen den 19 mars. Ett 70-tal deltagare ar anmalda och pa programmet star bade mote, middag, dans och gudstjanst.

Forbundsdagen inleds med kaffe kl 16.00 och fortsatter sedan med middag och dans. Halltiderna i programmet finns har intill. Gudstjansten bandas for radion for att sandas två veckor senere.

Pa forbundsdagen valjs styrelse for verksamhetsaret. Den nuvarande styrelsens sammansattning finns har nedan liksom ett meddelande fran valberedningen. Forbundets verksamhetsberattelse finns att ladda ner fran webbsidan pa adressen www.spelmannsforbundet.fi

Program

Vinterstamma och forbundsdag i Pargas 19-20 mars 2011

Lordag 19.3

16.00 - 18.00 Forbundsdagen sammantrader (inleds med kaffe)

18.30 - 20.30 Middag med programinslag

20.30 - 01.30 Dans - oppen for allmanheten

Sondag 20.3

07.00 - 09.00 Frukost

10.00 - 11.00 Spelmannsgudstjanst (kaffe efterat)

Hemfard ca 11.30

Valberedningen infor forbundsdagen

Foljande omraden behover nya styrelsemedlemmar:

Åland - Inger Hagstrom-Johansson lamnar sin styrelseplats.

Mellersta Nyland - Monica Tiila staller sin plats till forfogande.

Markus Gronqvist

valberedningens sammankallare

Styrelsen for Finlands svenska spelmannsforbund under ar 2010:

Post

Ordforande

Viceordforande

Åland

Norra Osterbotten

Mellersta Osterbotten

Sodra Osterbotten

Åboland

Vastra Nyland

Mellersta Nyland

Ostra Nyland

Finlands svenska folkmusikinstitut

Ordinarie

Stefan Kuni

Gunhild Nymark (aven skattmastare)

Inger Hagstrom-Johansson

Johanna Lonngren

Martina Krooks

Andreas Norrvik

Kurt Svahnstrom

Bjarne Lundsten

Monica Tiila

Goran Jonsson

Birgitta Eklund-Strang

Personlig suppleant

Sofi Lindholm

Ann-Sofi Sjolholm

Stefan Skata

Philip Norrvik

Bjorn Svahnstrom

Linnea Holmberg

Anders Backman

Margareta Haggblom

Synnove Svanstrom

Traditionella låtar från Singsby

Ett nothäfte

Det är inte varje dag det utkommer nya nothäftet med gammal allmogemusik numera. Men det blev ändå verklighet i januari 2011.

Det är Per-Henrik Lithén i Singsby, Korsholm som samlat ihop material till ett nothäfte, som han kallar "Traditionella låtar från Singsby". De flesta låtarna i häftet är gamla valser, schottisar och polkor, som har upptecknats efter spelmännen Elis Dahl, Fridolf Hjerpe och Herman Lax, alla från Singsby.

Sammanlagt finns 51 olika låtar upptecknade och samlade i nothäftet. Lithén menar att en stor del av låtarna kan vara helt lokala och typiska för Singsby medan andra låtar har en betydligt större spridning, kanske i en litet annan variant.

–Det är ju så med låtar som sprids genom muntlig tradition att låtarnas ursprung är svårt att bestämma säkert och låtarna förändras lite varje gång de "byter spelman", säger Per-Henrik Lithén.

ALLA TRE SPELMÄN, som han tecknat upp låtarna efter, är idag döda, men den musik de spelade lever alltså ännu vidare. Detta tack vare att Per-Henrik Lithén på 1980-talet gjorde inspelningar till C-kassett när Fridolf Hjerpe och Herman Lax framförde sina låtar. Dessa inspelningar är nu överförda till CD och låtarna har skrivits ut i notskrift.

Spelmannen Elis Dahl, som dog år 1967, och som är från en ännu äldre tid än de övriga två spelmännen, hade själv insett värdet i den musikkultur han besatt. Tillsammans med dottern Christina Nordqvist spelade han in sina låtar på magnetofonband på 1960-talet. Också dessa inspelningar finns nu på CD och är dokumenterade i notskrift i låthäftet.

–Min tanke med utgivningen av detta nothäfte, säger Per-Henrik Lithén, är förutom att dokumentera, att sprida låtarna bland spel-

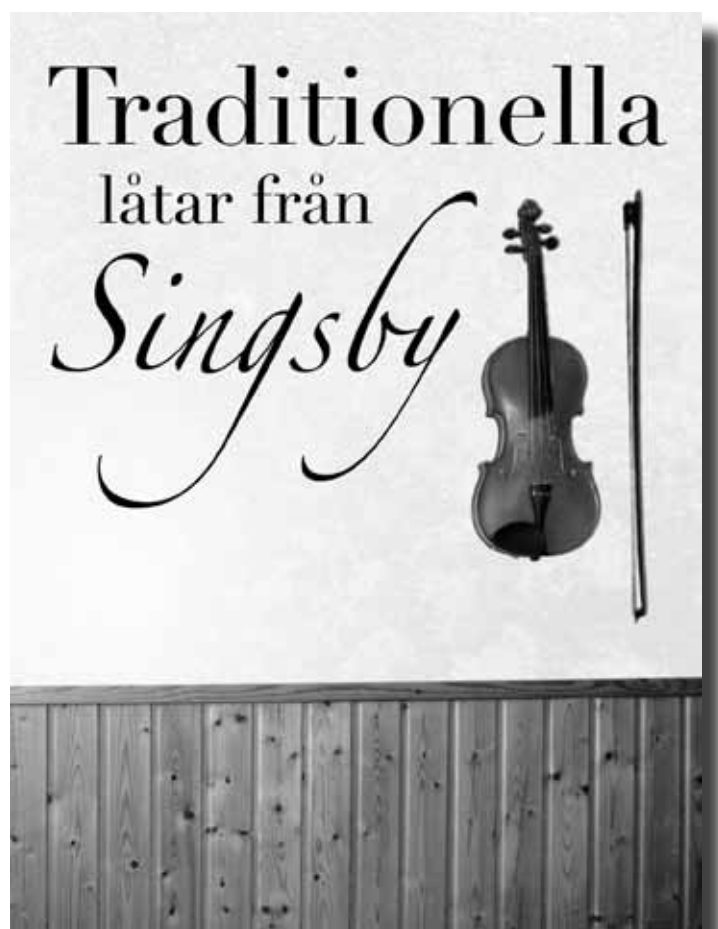
männen i Svensk-Finland, vilka jag tror är den främsta "användargruppen". Därför kommer varje spelmannslag att få ett nothäfte kostnadsfritt vid Vinterstämman och årsmötet i Pargas den 19 mars. Även andra spelmän som vill skaffa sig ett nothäfte kan kontakta mig så skickar jag ett till självkostnadspris.

PER-HENRIK LITHÉN vill också rikta ett stor tack till Svenska Kulturfonden och Svenska Litteratursällskapet i Finland för det bidrag de beviljat för detta ändamål. –Det är ganska långt tack vare det som utgivningen av nothäftet kan ske i denna omfattning, säger han.

Nu har ni alltså ytterligare en orsak att vara med på spelmansträffen i Pargas. Vi ses och hörs i musikens tecken!

PHL/SE Spelmannen Herman Lax från Singsby.

*I fjol dansade den polska folkdansgruppen
Leszczyniacy vid festivalöppningen på stora
arenan. Foto: Elina Paavola*

Trots att vi inte ens haft årets förbundsdag och vinterstämma, så börjar det vara hög tid att planera in sommarens höjdpunkt, spelmansstämman, som man kunde läsa om redan i senaste nummer av Fiolen min.

I år är ju ett unikt år, eftersom vi nu för första gången har vår stämma i Kaustby, som en del av Kaustby Folk Music Festival.

Spelmansstämma i Kaustby

I samband med Folklandiakryssningen i januari kunde några av Kaustbyutskottets medlemmar träffa tre av de programansvariga från Kaustby, Antti Huntus, ordförande i programkommittén, Ville Kangas, programproducent och Mauno Järvelä. Under mycket god stämning och ömsesidig samarbetsvilja kunde vi presentera våra tankar om stämman och våra önskemål. Mottagandet var mycket gott. Det framgick tydligt att man i Kaustby vill göra sitt yttersta för att vi ska kunna göra vår Spelmansstämma till en väldigt positiv upplevelse för både spelmän och publik.

Som ett konkret exempel på den positiva inställningen återger jag här Kaustbys programproducent Ville Kangas´ text från Kaustbyfestivalens hemsida fritt översatt: "Spelmansmusiken i Kaustby har mycket att tacka de svenskösterbottniska bröllops- och musiktraditionerna för. Vi vill därför speciellt lyfta fram spelmansstämman för att hedra dessa våra gemensamma rötter och vi hoppas naturligtvis, att dessa gemensamma möten ska skapa nytt samarbete mellan spelmännen".

UNDER MÖTET diskuterades logi och mat, anmälningsförfarandet,

olika konsertarenor, dansspelningsmöjligheter, tidtabeller, transporter och mycket mera. Som ett resultat av denna och efterföljande kontakter sänder vi nu med detta nummer av Fiolen min ut anmälningsblanketten, på samma sätt som vi brukar göra.

Vi önskar att alla medlemmar i Spelmansförbundet som tänker delta i spelmansstämman anmäler sig via Spelmansförbundet. Om man tänker komma till Kaustby redan tidigare i veckan eller kanske redan anmält sig direkt är det skäl att meddela vårt kansli, så att vi vet vilka av våra spelmän som verkligen är på plats. Den här informa-

På Kaustbyfestivalen kan man få höra och se musik och dans från de mest olika kulturer. På den stora bilden ovan är det Keuruugruppen Steel Pan Lovers som spelar på tunnor på stora arenan. Foto: Elina Paavola. Bilden överst till höger: Den stora arenan i Kaustby med sitt djäroa tälttak

tionen är mycket viktig så att vi kan beakta alla när vi i samråd med Kaustby gör upp konsertprogram och samordnar transporter och in-kvartering.

DET PRELIMINÄRA programmet ser ut som följer: Stämman börjar som vanligt med en träff med kaffe och smörgås. Efter det öppnar vi spelmansstämman med ett öppningsprogram och allspel på den stora arenan, som följs av en konsert med någon professionell finlandssvensk folkmusiker. Resten av kvällen kommer vi att ha egna konserter på olika ställen och dans till spelmansmusik. Exakt vilka utrymmen som vi håller våra konserter i är ännu inte fastslaget, och

inte heller tiderna. Vårt program anpassas efter hur många finlandssvenska spelmän som kommer till Kaustby. Konserter och övriga evenemang utmärks i programmet med Spelmansförbundets märke, så att alla vet vilka evenemang som hör till stämman.

På fredag och lördag ordnas det kurser där finlandssvensk folkmusik lärs ut åt hugade festivaldeltagare. Det blir naturligtvis konserter i Pelimannitalo och Finlands svenska folkmusikinstituts Traditionshörna, dansspelningar, visstugor och mycket annat. Vi har också diskuterat möjligheten att ordna en egen kyrkokonsert, antingen på fredag eller lördag kväll. På lördag eftermiddag får vi möjlighet att ha en

egen konsert på Arenan, "Finlands-svensk kavalkad". Vi skall försöka sammanställa en representativ kavalkad där bredden, de geografiska särdragen och den musikaliska mångsidigheten framkommer. Kavalkaden avslutas på traditionellt sätt med allspel.

PÅ LÖRDAG KVÄLL fortsätter programmet med konsert- och dansspelningar. Förhoppningsvis hinner man också lyssna på andra konserter, buskspela och njuta av den unika stämningen i Kaustby! Det finns en del konserter som man måste betala separat inträde till. Dessa framgår av Kaustbys program som publiceras i början av mars. Det kan vara skäl att

rymmer en publik på 5000 personer. Här ska vi ha vår Kavalkad. Foto: Elilna Paavola. Bilden under visar en mer intim konsertmiljö, "Peliman-nitupa", där man har närkontakt med publiken. På bilden spelar "Årets grupp" förra året: Järvelä & Virtanen, Foto: Lauri Oino

förhandsreservera platser om det är någon konsert man absolut vill lyssna till.

För söndagen har vi inte planerat in något program. Festivalen har av tradition inte heller annat söndagsprogram än Kaustbymässan. Spelmännen brukar uppskatta att få ta det litet lugnt efter flera intensiva dagar med musik från morgon till kväll och börja åka hemåt i lugn och ro.

Hjärtligt välkomna till några spelglada dagar på Spelmansstämman i Kaustby 2011!

Stefan Kuni

Faktaruta

- Anmälningar görs med den bifogade blanketten till Spelmansförbundets kansli
- Sista anmälningdatum är 30.4.2011
- I år betalas ingen stämмоavgift till Spelmansförbundet
- Via Spelmansförbundet kan man boka logi av två slag, i dubbelrum i skolinternat eller i större sovsalar (reserverade för Spelmansförbundets deltagare, tvåvåningssäng eller madrass på golvet). Om man vill ha annan typ av inkvartering så måste man ordna detta själv via Kaustbys Lipputoimisto.
- Det serveras frukost (i föl 6 €), antingen i internatskolan eller i festivalrestaurangen, beroende på val av inkvartering
- Enligt Kaustbys regler kan endast spelmän få Spelmanskort som bl.a. berättigar till fritt inträde. Vi förhandlar som bäst om grupp Rabatt för s.k. "turister"
- Med spelmanskortet får man rabatterad mat (pris 8 €) i festivalrestaurangen
- Festivalbussar går mellan skolorna och festplatsen

Folklandia

Folklandia betyder musik och dans och spel i ett helt dygn - ombord på en **Siljafärja**. Vilken upplevelse det är kan vara svårt att förstå om man aldrig varit med. Att tillsammans med **3000 likasinnade** trängas på konserter och uppvisningar, försöka hitta ett ledigt hörn att **buskspela** i och inte riktigt kunna lägga sig i hytten för att sova eftersom det betyder att man kan missa något. Fiolen min bad **Marianne Cygnel** berätta om sina intryck från **årets kryssning** i början av januari.

Jag tycker att jag inte har så mycket att säga om Folklandia-programmet, för jag missade en massa konserter som jag senare såg lite av i TV, t.ex. Kuunkuiskaajat, Tsuumi Sound System, och Puhti. Där fanns så många grupper som jag aldrig hört förut, så det var svårt att välja. En som jag valde att höra på var Teija Niku och hennes Grupo Balkan. Hon har ju varit vår lärare på Skärrikursen.

Jag var imponerad av hur mycket finlandssvensk musik där fanns, från Sibbo Spelmanslag via Västnyländska spelmän till Österbottniska spelmän, inte att förglömma Trinda, Styrmanlaget och Glen Qvarnström. (Men nästa år hoppas jag ändå se ännu flera där, i synnerhet från norra svenska Österbotten!)

Jag fascinerades mycket av Arto Järvelä (en annan av våra Skärrikurslärare), som gav en konsert där han utmanade sej själv med att stämma sin fiol i ovanliga stämningar, och sen spela rasande intensivt i 2 stämmor.

En grupp jag var mäktigt imponerad av var Blink, en samnordisk grupp med 4 damer som deltar i en nordisk masterutbildning i folkmusik vid musikhögskolor i 4 länder. Två av dem (Finland och Danmark) sjöng och spelade, en (Estland) spelade fiol, och den fjärde var Emilia Amper (Sverige), världsmästare på nyckelharpa. Det som

Buskspel i trappuppgång, i bakgrunden fr.v. Andreas Norrøik, Stefan Kuni, Johan Lillhannus och Annette Jonsson. Med ryggen mot kameran Arto Järvelä och Stella Kullström. Foto: Birgitta Eklund-Strang (FMI 396)

jag minns bäst från hela kryssningen var deras version av tangon Hiljainen kylätie, med lækker sång, och läckert komp på fiol och nyckelharpa! De planerar att examensturnera i sommar, hoppeligen också i Kaustby.

Sen är det ju alltid roligt att jamma i trappor och korridorer. Stefan Kuni & co samlade åhörare när de höll på tills de måste stiga av i Åbo.

Marianne Cygnel

Buskspel modell Folklandia: från vänster Johanna Lömgren, Margita Myllyniemi, Stefan Kuni och Åsa Lillhannus. Foto: Mikael Mattila

*Sibbo Spelmanslag spelar till dans i Food Market.
Foto: Birgitta Eklund-Strang (FMI 396).*

Folkmusikprojektet Lirarna

Minna Lindholm, projektkoordinator för folkmusikprojektet Lirarna som körde igång hösten 2009, berättar här om vad som är på gång inom projektet just nu.

Hösten 2009 körde folkmusikprojektet Lirarna igång med målsättningen att stöda folkmusiken i Svenskfinland. För att styra projektet tillsattes en arbetsgrupp som består av Niklas Nyqvist från Finlands svenska folkmusikinstitut/SLS, Annika Lindroos från Martin Wegelius-institutet, Martina Krooks från Finlands svenska spelmansförbund, Ulrica Taylor från FAMI (Förbundet för arbetar- och medborgarinstitut i Svenskfinland), Jenny Wilhelms och Désirée Saarela-Portin.

Minna Lindholm anställdes som projektkoordinator och projektet administreras av Martin Wegelius-institutet. Projektet stöds i huvudsak av Svenska kulturfonden. Även Konstsamfundet r.f. samt Svenska folkskolans vänner stöder projektet. "Det är första gången i mannaminne som så här många organisationer och fristående aktörer på folkmusikfältet har samlats kring ett gemensamt mål" säger Marianne Maans. Genom att arbetsgruppen träffas månatligen sprider sig information om verksamhet och samarbetsprojekt på ett lätt sätt mellan organisationer och aktörer vilket är till fördel för hela fältet.

Folkmusikverkstäder och undervisningsmaterial

Lirarna är nu inne på sitt andra år och har verkligen kommit igång. Sedan våren 2010 har Lirarna erbjudit både instrumentala- och sångverkstäder. Det har även ordnats PR-tillfällen och i november gav Lirarna ut sin CD-skiva. "Lärlirarna" består av Martina Krooks, Marianne Maans,

Minna Koskenlahti, Roger Bäck, Pontus Åkerholm, Jenny Wilhelms och Désirée Saarela-Portin. Intresset för Lirarnas folkmusikverkstäder är stort och för tillfället står åtta skolor i kö. Musikinstitutet har mer än gärna tagit emot oss och våra verkstäder har varit mycket omtyckta av deltagarna.

Lika viktigt som själva verkstäderna är undervisningsmaterialet som utarbetats av Marianne Maans, Martina Krooks och Mikael Fröjdö. Låtarna är arrangerade så att elever på olika nivå ska kunna delta. Låtarna lärs ut på gehör, men det går att ta noterna till hjälp. Låtarna i undervisningsmaterialet är samlade på CD-skivan samt några inspirations-spår av världsmusikgruppen Gjallarhorn. CD-skivan skickas ut till alla deltagare och fungerar som ett komplement till notmaterialet. Man kan spela eller sjunga med i låtarna på skivan. Noterna skickas ut i efterhand till deltagarna. Skivan kan beställas av projektkoordinatören.

Under våren 2011 ordnas två verkstäder i Jakobstad och en i Raaseborgs musikinstitut. Vi besöker även skolorna: Nordsjö lågstadium, Pedersöre gymnasium, Kronoby högstadium och gymnasium, Korsholms högstadium/gymnasium, Korsnäs lågstadium, Högstadieskolan Lönkan, Sirkkala skola i Åbo och Tölö specialiseringsgymnasium.

Folkmusikledarutbildning

Projektet Lirarna startar en fortbildning kallad Folkmusikledarutbildning sommaren 2011. Utbildningen riktar sig till dig som är lärare i musik eller leder grupper i musik t.ex. körledare, spelmän eller musiker. Målsättningen är att kursdeltagarna skall få verktyg att ta in folkmusiken i undervisningen eller i verksamheten.

Marianne Maans är en av de finlandssvenska folkmusikprofiler som är engagerade i projektet Lirarna.

Under utbildningen får man lära sig att lära ut folkmusik. Stilkännedom, repertoar och redskap för folkmusikarrangering utgör viktiga delar i läroplanen. Kursdeltagarna bekantar sig med folkmusikens historia och folkmusik från olika tidsepoker. Som lärare för kursen fungerar Jenny Wilhelms, Marianne Maans och Christine Häggman-Julin samt medlemmar ur världsmusikgruppen Gjallarhorn. Utbildningen inleds med en sommarkurs och fortsätter med fyra temaveckoslut fram till februari 2012. Det går att anmäla sig elektroniskt redan nu på www.mwi.fi, sista anmälningdagen är 29.4.2011. Mera information om kursen finns att få på www.lirarna.fi.

Framtiden

Det stora intresse som visats via projektets verkstäder och kontakttagande är glädjande. Det visar att det finns en beställning på folkmusik långt utöver vad projektet kan erbjuda och just därför är det sporrande att arbeta med sikte på en framtid som sträcker sig vidare från 2012.

Minna Lindholm

Folkmusikledarutbildning

Lirarna ordnar en fortbildning inkommande sommar i samband med Folkmusik- och kammarmusiklägret i Nykarleby 13-17.6.2011. Kursen, som ordnas i samarbete med Kristliga folkhögskolan i Nykarleby och Nykarleby stad, är en del av ett kurspaket som omfattar en sommarkurs och fyra veckoslut. De fyra veckosluten arrangeras:

3-4.9 i Helsingfors, 29-30.10 i Vasa, 6-7.1 Folklandiakryssningen (Åbo Stockholm-Åbo) och 4-5.2 i Helsingfors

Utbildningen riktar sig till lärare i musik eller personer som leder grupper i musik t.ex. körledare, spelmän eller musiker. Målsättningen är att kursdeltagarna skall få verktyg att ta in folkmusiken i undervisningen eller i verksamheten. Utbildningen skräddarsys enligt kursdeltagarnas instrument och bakgrund. Vill man redan nu visa sitt intresse för kursen eller har frågor kan man kontakta annika.lindroos@mwi.fi.

Folkmusik- och kammarmusikläger

Tid och plats: 13-17.6 på Kristliga folkhögskolan i Nykarleby

Kurspris : 195 euro (185 euro utan logi). Spelmansförbundet subventionerar medlemmarnas deltagaravgift med 20 euro.

Välkommen på Martin Wegelius-institutets och Finlands svenska spelmansförbunds gemensamma sommarkurs! På vårt läger rör vi oss fritt mellan den klassiska och folkliga musiken. Det betyder att du kan välja kurser som innehåller både folkmusik och kammarmusik. Lägret är för dig som spelar violin, altviolin, cello, dragspel, piano, flöjt eller tycker om att sjunga.

Nybörjare som vill pröva på något av instrumenten eller sång är också välkomna. I så fall ska du ändå ha med dig ditt eget instrument. Det är ändå viktigt att du har några års erfarenhet av att spela för att hänga med. Undervisningen sker enligt gehörsmetoden. Vi spelar och sjunger enskilt, tillsammans i nybörjargrupper, kammarmusikgrupper, folkmusikgrupper och i orkester/kör. I år är lägrets musikaliska tema "Jorden runt på fem dagar". Under veckan kommer vi också att ha tid över för lek och gemensam samvaro.

Vi ser fram emot att få musicera tillsammans med dig!

Åsa Gustavsson, kursrektor
Martina Krooks, konstnärlig ledare

Désirée Saarela-Portin. Foto: Anders Portin.

Folkmusikbroar öppna för ungdomar

Förra sommaren ordnade Spelmansförbundet två aktiviteter för ungdomar inom Leader-projektet Ung folkmusikbro. Dels hölls ungdomskursen Sommarlåtar i samband med spelmansstämman i Nykarleby/Oravais och dels reste ungdomar till Hälsingland i Sverige och deltog i Folk Summer School. Erfarenheterna gav mersmak och nu öppnas Ung folkmusikbro 2!

Deltagare, lärare och arrangörer var alla mycket nöjda med förra sommarens aktiviteter inom projektet Ung folkmusikbro vilket gjorde att spelmansförbundet beslöt att söka stöd för ett större tvåårigt projekt. Det första projektet avslutas nu under vårvintern med en återträff för de ungdomar som deltagit i projektets aktiviteter. Projektet är ett pilotprojekt som utvecklades i samarbete med Leader-aktionsgruppen Aktion Österbotten och initierade ett samarbete med de folkmusikaktiva kring folkmusikprojektet Stallet i Järvsö i Hälsingland.

Till det nya projektet – Ung folkmusikbro 2 – har en ny samarbetspartner från Västnyland, Leader-aktionsgruppen Pomoväst, inbjudits. Att valet föll på Västnyland har sin orsak i att spelmansstämman ordnas i Tenala sommaren 2012. Båda aktionsgrupperna har ställt sig positiva till projektet vilket gör att Spelmansförbundet nu kan erbjuda Österbottiska och Västnyländska ungdomar en unik möjlighet att träffa ungdomar från andra regioner i Svenskfinland, Sverige och t.o.m. England i folkmusikens tecken.

Projektet Ung folkmusikbro 2 riktar sig till österbottningar och västnylänningar i åldern 13-23 år med intresse för folkmusik och ger möjlighet att delta i kurserna Sommarlåtar och Folk Summer School samt en återträff på hösten.

SOMMAR LÅTAR

I sommar kommer Sommarlåtar att hållas 13-17.7, i samband med Spelmansförbundets spelmansstämman som ordnas i samarbete med Kaustbyfestivalen. På kursen undervisar fyra lärare från Finland och Sverige. Folk Summer School hålls i Järvsö 1-7.8. och där finns lärare från Sverige, Finland, Frankrike, England och USA. Med fördel kan man delta i båda kurserna, men det är inget måste. Detta är en unik möjlighet för folkmusikintresserade ungdomar!

Målet för projekten Ung folkmusikbro och Ung folkmusikbro 2 är att utveckla nya former av folkmusikverksamhet som kan fånga ungdomars intresse. En av grundtankarna bakom projektet är att

ungdomar som i sina musikstudier vanligen enbart undervisas i västerländsk konstmusik eller rytm-musik skall få tillfälle att spela folkmusik och bredda och utveckla sin musikalitet inom folkmusikgenren där gehörsmusicerandet har en framskjuten plats. Ett annat viktigt syfte är att skänka stimulans, bekräftelse och gemenskap. Här får ungdomarna kontakt med jämnåriga som också har folkmusik som intresse.

För mera information se www.spelmansforbundet.fi eller kontakta projektledare Martina Krooks, tel. 050-3694465 eller martina_krooks@hotmail.com.

Folkmusiklägret för dig som är 13-23 år. Medverkar gör fantastiska lärare från USA, Finland, Frankrike, England och Sverige. Läs mer och anmäl dig på www.halsingelatverkstad.net

Folkmusikläger på Kyrkogårdsö

Vad sägs om att spela låtar en hel vecka på en liten charmig ö i den åländska skärgården? Föreningen Antons Vänner ordnar i sommar det tjugonde sommarlägret på Kökar. Förra året deltog 50 personer inklusive de fyra lärarna och två assistentlärare. Alla åldrar brukar vara representerade på Kyrkogårdsölägret. Det är ingenting ovanligt med deltagare från 7-8-årsåldern upp till dryga 70. Och alla har lika roligt tillsammans! Förutom spel i grupper indelade efter spelvana står både simning och lekar på programmet. Lägret har genom åren lockat deltagare från flera olika länder. Förra året var både Estland och USA representerat - förutom naturligtvis Sverige och Finland.

Lärare i år är Tommi Asplund, Camilla Linneadotter, Emil Kunze och Siv Ekström. Alla fyra är erfarna folkmusiker och pedagoger. Undervisningen ges på gehör, men sista dagen får alla deltagare ett nothäfte med alla lägerlåtar. Lägret avslutas med en konsert och den som vill kan sedan fortsätta till Kvinnfolks spelmansstämma i Önningeby på lördagen den 6 augusti.

Man kan anmäla sig på e-post till adressen anmalan@antonsvanner.ax. Ytterligare information fås av Siv Ekström, sive@aland.net.

Folkmusik i Esbo: JuuriJuhla – RotFest 2011

JuuriJuhla – RotFest arrangeras för nionde gången 4.-9.4.2011 i kulturhistorisk miljö i Esbo. Festivalen bjuder på förnämliga konserter med folkmusiker av toppklass. Programmet inleds med en konsert av supertrion Nordik Tree i Esbo domkyrka. Internationellt erkända folkmusikern Maria Kalaniemis rosade konserthelhet i Lagstad hembygdsgård speglar den mångfacetterade finlandssvenska folkmusiktraditionen. Maria Kalaniemi är också konstnärlig ledare för JuuriJuhla – RotFest.

Dve fyra musikerna i virtuosa Sväng trollar på munspel fram såväl Balkanrytmer, svängig ragtime, folkmelodier och tango som arrangemang av Chopins musik. Duon Kuunkuiskaajat har vuxit till ett helt band där Susan Aho och Johanna Virtanen har fått sällskap av gitarr, trummor och bas. Publiken får prova på folkdans i utställningscentret WeeGee i samband med konserten Dansens glädje - underfundig humor med Puhti och Antti Savilampi som leder dansen till JPP:s musik Förutom allt detta blir det också Barnens lördag, traditionellt Pilpatusspel och Pilpatus-afton på festen.

Mer info: www.juurijuhla.fi

Maria Kalaniemi är konstnärlig ledare för RotFest i Esbo. Foto: Elina Brotherus.

Allspelslåtar

Var finns alla roliga och fina allspelslåtar? Skicka in bidrag nu till spelmansförbundets nya låthäfte Allspelslåtar 2!

Andreas Norrvik, som håller i trådarna för det här projektet, väntar ivrigt på bidrag från olika hörn av det finlandssvenska området.

Låtarna i ett sådant häfte blir ett värdefullt bidrag till det gemensamma samspelet när spelmän från olika håll träffas i olika sammanhang.

Skicka låtarna till Andreas Norrvik, Norrviksvägen 94, 64320 Dagsmark eller mejla dem på adressen svevss.jan@gmail.com.

Arto Järvelä på kurs och jam i Åbo

Lördagen den 9 april 2011 anordnar föreningen SBV i Åbo en studiedag med Arto Järvelä för genomgång av de låtar han lärde ut på kurserna 2009 och 2010. Spelträffen blir som tidigare på Gillesgården. Anmäl deltagande till mjorpes@abo.fi.

På kvällen blir det jam på The Castle på Eriksgatan i Åbo kl. 18-21 med Arto och deltagarna från kursen. Alla spelmän - och naturligtvis åhörare - är välkomna! Entré 2 euro.

*Ståni Steinbock med sin favoritkantele som
en god vän byggt åt honom.
Foto: Siv Ekström*

En kantele på rymmarstråt

Text och foto: Siv Ekström

Katt på hal is, Rymdkalkonernas återkomst, En batteridriven havsskurk är några av de fantasifulla titlarna på en nyutkommen CD med det lika fantasifulla namnet En kantele på rymmarstråt. Vi fick vår nyfikenhet stillad när vi träffade upphovsmannen bakom musiken, Stäni Steinbock.

Stäni som är hemma från Helsingfors började spela gitarr på 1960-talet. –Det ansågs väl inte att jag skulle behöva ta några lektioner, skrattar han, men vi var några grabbar som ville spela i alla fall. Kim Kullström, som varit med och gjort omslaget till kanteleskivan, hade hört av någon som gick på kurs hur man gör när man spelar gitarr och han visade mig. Vi spelade Beatles och sådant.

–Jag minns att jag i barndomen träffade på en kantele hos morsans goda vänner, men jag tyckte det var ett fånigt instrument som bara hade fem toner. Jag försökte spela Blinka lilla stjärna, men jag hann inte långt förrän kantelesträngarna tog slut.

STÄNI FUNDERAR att det var efter att ha studerat klassisk gitarr på konservatorium där han genomlevde både musikteori, solfège och kontrapunkt som han kom att upp-

skatta det enkla och avskalade och då blev det mitt i allt fascinerande med femtonsskalor!

En kurs i Stockholm på 1980-talet blev starten på hans kantelespel. Stäni minns att det var "två energiska kvinnor" som kom och höll en veckoslutskurs.

–Vi lärde oss grunderna första dagen och andra dagen uppträdde vi i Fisksätra.

Stänis gamla klasskamrat Bea Hemgård var den som uppmärksammade honom på att man i Kaustby efterlyste nykomponerad musik för femsträngad kantele.

–Hon visste väl att jag höll på med lite experimentell musik och komponerade och så. Jag funderade nog på vad man kan göra med bara fem toner, men så kom jag på att When the saints faktiskt bygger på bara fem toner, och kan man göra en sån bra låt med så lite toner så ska det väl gå att göra flera.

STÄNI KOMPONERADE och skickade in några låtar till Kaustby och ett par av dem har varit publicerade i Uusi kansanmusiikki.

–Det var meningen att det skulle bli ett nothäfte av det hela, men det blev det uppenbarligen inget av och i början av 1990-talet spelade Stäni in flera av sina kompositio-

ner tillsammans med goda musikervänner. De låtarna finns nu med på den nya CD:n kompletterade med några nyare inspelningar. Instrumenten som samsas med Stänis olika femsträngade kantele är cello, gitarr, blockflöjt, krummhorn för att nämna några exempel. Arrangemangen är fantasifulla och utnyttjar olika ljud effekter som snarkningar och konduktörsröst!

–Jag har en liten hemmastudio i Godby på Åland, där jag numera bor, berättar Stäni. Efter Stockholm blev det nämligen Vasa och jobb på teater med ljud och musik, innan det sedan bar av till Åland.

TANKEN ÄR ATT man ska kunna använda materialet på skivan tillsammans med elevgrupper och det var också meningen att ge ut melodierna i ett nothäfte. Men pengarna tog slut och häftet får vänta.

CD:n med kantelemusik är ingalunda det enda som Stäni har givit ut. Med bandet Kra har han spelat in både LP- och CD-skivor. CD:n Guttural shock kan köpas från www.cdbaby.com/kramusic och där kan man också få lite smakprov av den musik som karakteriseras så här: "Ska meets Gamelan, Balkan rhythms and Finnish Kantele music".

Folkmusik med energi och entusiasm

Phønix heter en dansk folkmusikgrupp, som vid det här laget har hunnit verka i hela 20 år. I april spelar de på Åland.

Det är inte så ofta vi får stifta bekantskap med folkmusikgrupper och spelmän från de nordiska länderna. Vill man veta vad som är på gång i grannländerna får man ligga i, försöka hänga med på internet och jaga skivor från små obskyra bolag. Vanliga skivbutiker håller sig sällan med sådan musik.

I april har man chansen att höra och kanske t.o.m. spela tillsammans med danska Phønix - om man tar sig till Åland och Öppet hus för spelmän den 1 april. Det är Nordens Institut på Åland som har engagerat Phønix för en barnkonsert och som påpassligt också ordnar en konsert för allmänheten i Önningebymuseet i samarbete med Kvinnfolk.

Bandet kom till när de olika medlemmarna möttes på en spelmansstämma.

-Det var skoj att träffa andra

unga som höll på med folkmusik, säger Jesper Winther Petersen.

De började spela ihop och bildade bandet Fritterne, men bytte några år senare namn till Phønix. Jesper Petersen på dragspel och Anja Præst Mikkelsen som spelar basklarinett är de två i dagens Phønix som har varit med från början. Slagverkaren Jepser Falch kom med redan 1997 och Karen Mose Nørgaard är sedan 2001 sångerska i gruppen.

PHØNIX RÄKNAS som en av Danmarks bästa folkmusikgrupper och har turnerat flitigt inte bara i Norden utan även runt om i världen, både i USA o Europa. De har jobbat speciellt med barn- och skolkonserter och lyckats väl med den nischen. Phønix har också fått mota flera priser och utmärkelser.

Gruppen började med traditionellt material, men har alltmer

också tagit upp egna kompositioner. I en intervju för Sveriges Radios folkmusikprogram Folke berättar Jesper Vinter Pedersen om hur de inspirerats av den svenska folkmusiken.

-När det gäller det vokala har vi hämtat mycket inspiration i Sverige: Folk och Rackare, Filarfolket, Garmarna och alla möjliga. Vi har hört sångerna på svenska först och sen har vi hittat varianter av samma sånger på danska och tagit upp dem.

HUR LÅTER DÅ PHØNIX? Så här målände beskrevs gruppen på svenska Rikskonserterers webbsida när de var aktuella med en svensk turné: "Anja Praest Mikkelsens stompiga basklarinett möter Jesper Vinther Petersens flyhänta piano-dragspel. I bakgrunden leker den yvige slagverkaren Jesper Falchs händer över congas, cajon och cymbaler och längst fram spänner sångerskan Karin Mose Nørgaard ögonen i publiken och delar med sig av ballader och burliska visor. Energi, intensitet, entusiasm och utveckling är nyckelorden i Phønix musik. Traditionellt möter nytt, danslåtar blir kontrast till mer smäktande sånger".

Konsert blir det alltså på Åland den 1 april i Önningebymuseet. Dit kommer Phønix från Stockholm och en konsert på Stallet. På Åland gör de också en barnkonsert i Vårdö bönehus torsdagen den 31 mars. Gruppens webbsida: www.phonixfolk.dk.

Siv Ekström

Phønix i gröngräset. Från vänster: Jesper Falch, Anja Præst Mikkelsen, Jesper Winther Petersen och Karin Mose Nørgaard.

271-CASO
MERK-PERCU
2,60' SNARE
2IN-ONE-CA

Simo Westerholm
5/5 1945 – 23/12 2010

Telefonen ringde – Simo är död. Kort, med känslorna i strama tömmar. Just då var effekten bedövande. Sen kom minnena.

Simo – visst fanns han i Åbo – på något sätt? Och första resan till Sepän Soitto i Mäntsälä – 1974 (?) – visst var han där med Kyläpelimannit? Kaustby – var det inte Simo som ordnade träffen med Viljami Niitykoski (Salonkylän Sibelius)? Och spelmanssläkten Järvinen i Eura likaså? Skivan med Otto Hotakainen – visst! Och Otto Hotakainen.

Och alla dessa samtal om dialekter, kupletter, emigranter, jazz och jatsi, klarinetter och hornmusik i septettformat – jag undrar just hur mycket vi hann med.

Och hur mycket hann han inte med inom ramen för Kaustbyfestivalen och folkmusikinstitutet – som direkt gagnade de finlands-svenska spelmännen!

Han visste, han kunde se sammanhang och proportioner och han kände spelmännen. Han förde fram dem som han trodde på och han satte ihop programhelheter med både omväxling och balans i.

Han var en munvig konferencier – men det som gjorde honom så framstående var hans förmåga att prata med de uppträdande ”på deras eget språk”!

Det var denna genuina kännedom som gjorde honom så väl anpassad för jobbet på folkmusikinstitutet. Där kunde han se det gamla, skärskåda utvecklingen – och ge sin syntes form i egna utgåvor eller som redaktörhjälp i andras böcker.

Hans mest egna musikaliska slutsats hördes väl i berömda Hot Club de Kairela där jatsi, humppa och spelmansmusik flöt ihop på ett underbart sätt.

Simo Kalevi Westerholm –
keep swinging!

Åke Grandell

Ole Lindström

1/10 1918 - 19/12 2010

En riktig spelmansprofil har gått ur tiden på Åland. Hans dotter Gunlög Westerlund skrev en fin minnestext om honom till de åländska tidningarna. Fiolen min presenterar här hennes text i något förkortad form.

Min far Ole Lindström somnade den 19.12 in efter ett både strävsamt, rikt och långt liv. Han föddes 1.10.1918 i Gölby på gården Gästgivars. Hans mor var Anna f. Mattsson, Gölby och far August Lindström, Bergö, Finström.

Ole hade en syster, Brita. Deras far emigrerade till Amerika tillsammans med flera andra ålänningar när Ole var 11 år gammal. Ole återsåg aldrig sin far. Men han brukade skicka hem paket med kläder, kaffe och godsaker.

Ole gifte sig med Gunborg, född Sjöblom från Ämnäs och 1950 föddes jag, deras enda barn.

Ole började tidigt bruka jorden och när hans mor gick bort i unga år köpte han tillbaka alla delar av Gästgivars utom en, från sina släktingar, de flesta i Amerika. Gården

har varit i samma släkt sedan 1694.

Ole gick i Lantmannaskolan och var en duktig bonde. I början skedde allt för hand och med häst. Han hade flera stycken och den sista, Lena, var hans ögonsten. Senare köpte han en liten

röd Valmet. Han hade djur och odlade spannmål och sockerbeter, köpte mera maskiner och klarade sig bra. På 70-talet sålde han korna men brukade jorden tills han var 75 år.

När Ole var 15 år lärde han sig spela fiol av sin mosters man som kom hem från Amerika. Det blev hans stora glädje i livet. Som ung spelade han på många bröllop och danser. Så småningom gick han med i Finströms spelmanslag och Ålands Spelmansgille och senare Spelevinkarna. Under många år spelade han för Ålands ungdomsförbunds folkdanslag. Han var enligt dansarna en mycket tålmodig spelman som inte klagade när han fick ta om och om igen!

När han var 60 år lärde han sig även spela nyckelharpa. Han spelade båda instrumenten med takt, glädje och känsla, både på gehör och efter noter. Han lämnar en stor samling noter efter sig åt sitt barnbarn Emelie som till hans stora glädje också började spela fiol.

Spelandet har gett honom många vänner och tagit honom på många stämmor och resor runt i Norden.

En resa som han mindes med stor glädje och ofta pratade om var resan till Färöarna med folkdansarna.

Ole var en snäll och lugn människa som väldigt sällan blev arg. Han var eftertänksam och klok.

Ole var glad och hade mycket humor. Han berättade ofta roliga anekdoter och satt vid köksbordet och log för sig själv åt någonting roligt han tänkte på.

Under flera år tog Ole hand om min mor som var sjuk. Han lärde sig laga mat och andra hushållsyror. Han fick vara frisk länge och om han hade ont någonstans tog han fram fiolen och spelade en trudelutt. Han var den bästa far man kunde tänka sig, lekte med mig när jag var liten, cyklade till stan och köpte Kalle Anka tidningar på Diversehandeln när jag var sjuk och Jekovit (choklad med vitaminer) när andra måste ta fiskleverolja. Men jag fick också bestämda gränser!

Så småningom började åldern ta ut sin rätt och Ole blev allt svagare i benen. Med hjälp från Hemvården, mig och min familj kunde han vara hemma så länge det gick. För fyra år sen måste han till sist flytta till De Gamlas Hem. I början var det svårt för honom, han hade hemlängtan, men så småningom började det gå bättre. Han fick bra vård där och personalen var snäll, sade han ofta.

Ole har nu slutat spela här på jorden, det är mycket tyst och mycket tomt! Vi sörjer honom och minns honom med glädje!

Gunlög Westerlund

Julfest i Närpes

Lördagen den 8 januari firade Närpes Spelmansgille julfest på Birgittas lunchrestaurang i Närpes tillsammans med Korsholmsgillet. De båda spelmansgillena idkar ett gott samarbete och jobbar mycket bra ihop t.ex. vid fester. Julfest ordnas turvis i Korsholm och Närpes. Övriga inbjudna i år var Närpes maskör och folkdansare från Arbetets vänner, Brages och Solf Uf:s folkdanslag.

Programmet drogs av stadens kultursekreterare Lasse Eriksson.

Spelmansgillet viceordförande Klas Karlsson hälsade välkommen och Spelmansgillet framförde några låtar, bland annat med sång av Helge Stenback. Under middagen som därefter följde, uppträdde Korsholmsgillet och Närpes Maskör. Bland annat spelade mor och dotter Birgitta Beijar-Österberg

Julfest på Birgittas lunchrestaurang i Närpes. Här underhåller Korsholmsgillet. Foto: SEB

och Jessica Österberg en vacker låt på sina fioler.

Efteråt trädde dansen några tim-

mar fram till midnatt där gillena turvis stod för musiken.

Sven-Erik Bernas

Västnyländsk spelmansträff

Som avslutning på en solig och gnistrande midvinterdag den 28 januari kunde inte något annat ha passat bättre än den årligt återkommande västnyländska spelmansträffen, som nu arrangerades för 20:e gången. Drygt 80 spelmän och vänner av spelmansmusik från Ingå i öster, Hangö i väster till Pojo i norr hade hörsammat inbjudan av Tenala

Spelmanslag och tagit sig till Bydegården i Tenala.

Kvällen inleddes traditionsenligt med ett uppskattat allspel under Erik Dannbergs ledning. Därefter smordes kråset från Horsbäck lunchcafés delikata fiskbord varefter det inmundigade dansades ner med hjälp av en spontan polonäs. Vid kaffet och tårtan sjöng Edit Lundsten ett par välklingande visor till eget gitarrackompanjering.

Småningom vidtog spelandet på allvar och den ena spelmansgruppen efter den andra avlöste varandra på Bydegårdens scen, medan de övriga flitigt och taktfast tog sig en svängom på parketten till långt efter midnatt...

Ett stort tack till arrangörerna och alla festdeltagare för en igen gång så trevlig och njutbar västnyländsk spelmansträff!

Gun Lundsten

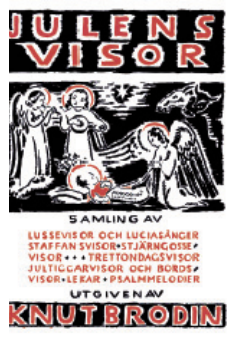
Allspel under Erik Dannbergs (t.v.) ledning
Foto: Gun Lundsten

Så har då ett nytt år börjat – med bokslut och slutsatser. Vad gav fjolåret? För min del framför allt en uppfattning om en allt klarare uppdelning i en elit av professionella grupper och en grå massa andra grupper/artister. Den motsvaras av en likadan uppspjälkning i ett fåtal med en klar tradition och ett flertal som lånar mer eller mindre vilt från olika håll.

Detta är väl helt i sin ordning – så har ju alltid skett – och de diskussioner som förs kring detta ämne (t.ex. som Anders Rosén och Per Gudmundsson i Dalarnas Spelmansblad har gjort) har mestadels varit personliga men sakliga – och sålunda av godo.

En klar trend tycks vara att det vokala är på uppåtgående. Likaså tycks produktionen i stort gå mot en kraftigare betoning av kvalitet i alla faser. Det är bra – i synnerhet med tanke på att också Finland dras in i internationella cirkusar!

Med detta som inledning tar jag itu med mina högar.

”Julens visor” gavs ut av Knut Brodin år 1936. Via drygt 90 visor tecknade han en bild av den tidens julmusik. Nu ger Svenskt Visarkiv ut en faksimilutgåva kompletterad med ett långt förtal – och en CD där Susanne Rosenberg och Mikael Marin leder sina elever vid Kungliga Musikhögskolan genom 18 visor. Och – denna CD ger i sin tur en bild av dagens folkmusik! Eleverna har gjort arrangemangen i grupp och då har man fritt associerat till närliggande spelmansmelodier och till de medverkandes utomnordiska bakgrunder. T.ex. ”När Jesus blev födder” gränsar

i öst till kurdisk sång och i väst till amerikansk tradmusik. Det låter häftigt men man har använt sina kryddor med utsökt smak och finkänslighet. De stundom rika kommentarerna är ytterligare ett gott argument för att skaffa boken. Kontakt via Box 16326, SE-103 26 Stockholm Sverige. (ISBN 978-91-977013-8-9)

”Silver i folkmusik” med underrubriken 100 år med svenska riksspelmän är på ett sätt en personlig vällörd. Sara Pettersson är klassiskt skolad flöjtist. Hon råkade komma med i ett spelmannslag – och upptäckte en ny värld. Hon började åka runt – och det blev en bok. Den kom ut 100 år efter den första riks-spelmannsstämman på Skansen 1910.

Det är en liten bok – 80 sidor – och där det finns massor av foton finns det litet text. En storhet som Björn Ståbi – ½ sida! Det upplever jag som en stor brist. Jag vill veta mera. Men – alla är ju inte heller med så det är eventuellt något man sätter i handen på en ungdom som kan behöva litet inspiration. Kolla: ISBN 978-91-85815-38-8 och www.votumforlag.se

Den som är verkligt intresserad går till Pär Bergkvists bok ”Zorns silver” som har alla namn och listor och som dessutom har en DVD som kompletment. ISBN 978-91-363-4684-8!

Vi går vidare med två finlandssvenska DVD-utgåvor.

”Folklore i Svenskfinland” är en Brageproduktion som jag har talat om

då och då – och nu är den här. Brage gav ut ”45 folkdanser” på video 1991 så man kan se en pågående aktivitet. Vi har sett Brage presentera olika slag av traditionselheter under årens lopp – och nu finns två dylika program på DVD.

Jag är klugen i mina åsikter. Jag tycker dansarna gör sitt och musikerna är samspelade och följsamma. Det är svårt att filma när det är många klara färger i dräkterna och rörelse hela tiden och det är lätt att överse med vissa variationer i ljus och ljud.

Men sen kommer jag till detta att jag vill veta. Jo dansarna och musikerna namnges klart för varje enskild del – men vad heter dansen, vad heter stycket, varifrån kommer det – och så vidare till detaljer i det visuella – varför finns det plötsligt en vitklädd flicka med krona på huvudet bland ungdomarna, vad är det flickorna kastar i luften och varför gör de det – osv osv.

Sen vill jag också – som alltid – veta var jag kan få tag på den här produkten. Här finns varken kod eller adress! (Man har samarbetat med Arcadas mediakulturlinje! Lär de sig inte ens dylika basgrejor?)

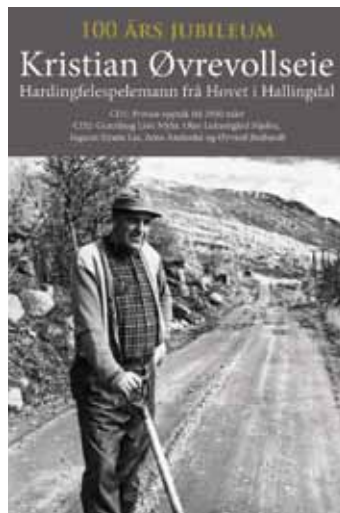
Telefonkatalogen anger 09-636 439 för Brage.

”De fattigas rikedom” är ett skådespel om Korholmens spetskekoloni. Manus skrevs av Lolan Björkman och för musiken svarar Eva-Lott Björklund. Regi - Bo Kronqvist. Året är 1660. Det är en stark upplevelse.

Inte heller den här utgåvan ger något tips om hur man kan få tag på den – men om man tittar riktigt

noga på skivorna så hittar man en uppgift som leder till den som har stått för den tekniska delen – Popens Documentation på www.podoc.info tel 0400-569 379.

Ännu en gång – skall det vara så här?

”Kristian Øvrevollseie” (EM 78) är en ståtlig utgåva – hundraårsjubileum för hardingvirtuosens från Hallingdal på två CD. På den ena får vi mannen själv i en privatupptagning från 1950-talet. På den andra spelar sex framstående spelmän låtar ur hans repertoar. Kristian grovjobbade hela sitt liv. Han var visst ansvarig för att landsvägen var i gott skick. Ändå löper hans fingrar väldigt flinkt. Hans spel är rikt på ornamentik. Men samtidigt får han fram en klar, bärande ton. Man förstår att han var mycket eftersökt som spelman. CD II blir en fin ärebetygelse till en förnäm förebild.

Kontakt via info@emcd.no

”Brusand hav” (WP 87199) med Kraja ger oss fyra skönsjungande damer a capella + enstaka insatser av gäster som Jonas Knutsson på sax eller Petter Berndalen på slagverk. Detta är

charmigt och bra – och därmed kunde allt vara sagt. Men vill man se det hela mera i detalj kan man hålla på länge. Att de sjunger rätt och rent är självklart – liksom att rösterna klingar bra ihop. Men de väljer sina texter fritt – Estland och hemvana Norrland, Södergran – Ferlin. Samma gäller musiken – från trad till eget nyskrivet. Det som tar mig mest är det naturliga i det hela – i stämningen och fraseringen – samma öppenhet som man hör i vokalerna. När de sen som grupp lyckas hålla något av folkvisans ensamma närhet och förtrohet blir det bara så – ja, charmigt! info@kraja.nu anges som kontakt i texthäftet, men min skiva sändes av Frida Johansson på Pilgatan 25, SE – 90331 Umeå. Kanske hon skulle uppskatta personlig kontakt!

”Elvings spelmanskapell” (SKRCD 124) visar upp en kvintett från Falun i 20 egna kompositioner. De fem har tagit hjälp av några vänner så utöver grunden – 2 fioler, dragspel, gitarr och bas – får man perkussion, klarinett, orgel och tuba. Allt det här ger en massa fina hörupplevelser. Man spelar fint ihop och det är inget fel på humöret. Det tekniska kunnandet är så högt att det möjliggör fritt spexande – och varierande arr... precis som det i kombination med fantasi resulterar i goda låtar. Korta kommentarer berättar om låtarnas tillkomst. En på alla sätt ljus och öppen – och tilltalande – skiva. Kontakta Staffan Lindfors på Frejavägen 20, SE-791 33 Falun

För flöjtister har jag två vitt skilda alternativ: Ralsgård & Tullbergs ”Traditional flute music from Sweden” (KAPCD 001) för oss tillbaka i tiden så där 100 år. Då var flöjten ett nog så

populärt instrument i södra Sverige och det fanns både spelmän och goda instrumentmakare. De låtar man visar upp kommer från båda sidor av sundet. De spelas oftast på två flöjter med några solostycken som omväxling. Man har varit smått snål med dokumentationen. Jag kan tänka mig att någon skulle vilja veta mera om instrumenten t.ex. Ni hänvisas till www.kapsyd.com

Andreas Ralsgård och Markus Tullberg levererar i alla fall 14 spår – ofta med två melodier hopkopplade – med fin känsla för dansrytmerna och med en lämplig dos temperament i utspelet. En fin inspelning fångar mjukheten i träflöjten lika väl som trampet och inandningen i en levande ljudbild. Kolla på www.myspace.com/ralsgaardtullberg.

”Songs in Meantone” (FRCD 055) har Jonas Simonson i fokus med basisten Anders Jormin och organisten Karin Nelson som flankstöd. Detta är ett av de musikermöten som blir något mer än man kunde förutse. Jonas är en oförvägen flöjtist – Anders har väl profilerat sig som en modern jazzbasist – och Karin igen sysslar främst med gammal orgelmusik. Alla tre är lärare och alla har också ett dokumenterat intresse för improvisa-

tion. Denna öppenhet kan minsann behövas då barockorgeln i Örgryte är stämd i A / 465 medan kontrabasen håller dagens 440 och Jonas tvåflöjt kör med 415!

Detta är inte spelmansmusik – Bingsjöpolskan trängs med Chopin och Buxtehude – men det är välgörande för ens egen förmåga att reagera och att höra att utsätta sig för det här mötet mellan tider, stilar, personligheter och fantasivärldar. www.footprintrecords.com anges som kontakt.

Gunnar Idenstams "Jukkaslåtar" (BIS-SACD1868) avslutar den här linjen på ett ypperligt sätt. Gunnar är organist och känd för ett antal underbara projekt. "Bach på svenska" är det kanske mest kända – Johann Sebastian och svenska låtar i god sämja på fiol och tramporgel! Gunnar fick i uppdrag att skriva något inför Jukkasjärvis 400-årsjubileum. Han gick tillbaka till sin barndom och skapade en svit i 17 delar med vårstämning och renskiljning, älven och kyrkklockan, samer, svenskar och Tornedalsfinnar...

Precis som ovan gäller det att lyssna med öppet hjärta – och att lyssna inåt! Ta kontakt med info@bis.se

Jag talade i inledningen om slutsatser. För min egen del har jag kommit fram till att detta får vara min sista spalt med skivanmålningar. Jag har gjort detta så länge som "Fiolen min" har existerat. Oavlönat jobb – men det ingår i kontraktet! Värre är att jag inte längre känner någon glädje i arbetet. Jag har ingen känsla av att någon läser spalten eller har nytta av den. Ingen säger någonsin något.

Så – med detta tackar jag för mig.
Åke Grandell

Swing & Sweet DDKCD-10 Dalsbruks Dragspelsklubb

DDK gör ett modigt inlägg i storbandsjazzen, och gör det till största delen med bravur. Redan första spåret, Dream, överraskar med ett riktigt storbandssound och skruvar upp förväntningarna inför resten av skivan. Stämningen höjs ytterligare i spår 7, Royal Garden Blues som är både svängig och mixad så att man kan urskilja olika teman och turer. Samma gäller spår 14, Ain't She Sweet tillsammans med Yes, Sir, That's My Baby.

Kompet är stabilt och ostressat och stöder helheten på ett förnämligt sätt. En del låtar kunde ha vunnit på att nyanseras med hjälp av byte mellan instrumenten. Tenorsaxofon tillsammans med dragspelsbassonregister ger ett tätt och ogenomträngligt sound som gör att soloinlagen är svåra att urskilja. Speciellt om man spelar skivan i "mormors blaupunkt".

Favorit utöver de ovannämnda blir också Moonlight Serenade. Det kommer inte enbart av att den är en "gammal" favorit utan för att den görs på ett förträffligt sätt av de sjungande damerna.

Det kan kanske tyckas sökt att en dragspelsklubb tar sig an storbandsjazz. Men när det gäller DDK har man ju i årtal konfronterats med Baltic Jazz varje sommar. Därtill finns medlemmar i orkestern som är och har varit involverade i det sammanhanget.

Skivhäftet är informativt och gjort på tre språk och med bilder på deltagarna i olika situationer.

Jag kommer att njuta av skivan

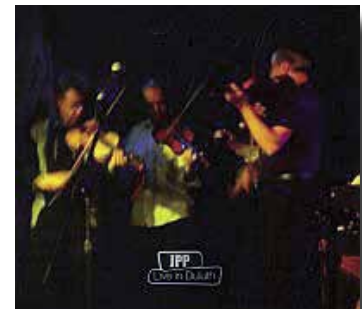
genom att spela en låt åt gången och låta soundet och harmonierna sjunka in före nästa låt.

Wilhelm Skata

JPP live in Duluth

För några år sedan, närmare bestämt år 2007 gav sig JPP iväg till USA och Kanada på en 25-årsjubileumsturné. (Det är med andra ord inte långt kvar till gruppens 30-årsjubileum!) Orter som Minneapolis, Winnipeg och Chrystal Falls är med på listan på de sju olika platser som turnén gick till. JPP har turnerat i USA förr och har en stor publik "over there". Det här var faktiskt deras tionde USA-turné!

I Duluth visade det sig att Jason Wussow hade en flerspårsutrustning i källaren och han erbjöd sig att banda hela konserten. Materialet har sedan mixats hemma i Finland och på Folklandiakryssningen i början av januari släpptes en dubbel-CD med totalt 25 spår.

Det är JPP när de trivs som bäst: spelandes live med fullt ös. Repertoaren sträcker sig som vanligt över vida områden: det är traditionellt och nykomponerat, polskor och tango, schottis och vals. Allt spelat med den enorma skicklighet och lätthet som alltid har präglat den här gruppen med Mauno Järvelä, Arto Järvelä, Matti Mäkelä och Tommi Pyykönen på fiol, Timo Alakotila på tramporgel samt Antti Järvelä på bas.

Fyra fioler, en bas och ett orgelharmonium kastar sig handlost ut i musiken och man kan inte annat än njuta. Rytmskt och melodiöst, harmoniskt spännande och dansant!

Siv Ekström

Avs. Finlands svenska spelmansförbund
Pensalavägen 899 FIN-66840 Pensala

Händelsekalender

- 19-20.3 Förbundsdag och Vinterstämma i Pargas
- 4.-9.4 JuuriJuhla-RotFest i Esbo.
- 1.4 Phønix, dansk folkmusikgrupp ger konsert på Önningebymuseet därefter Öppet hus för spelmän.
- 3.4 Buskspelstillfälle på Folkhälsans Seniorhus i Helsingfors kl. 17.00-19.30
- 9.4 Studiedag med Arto Järvelä på Gillesgården i Åbo, se sid 17.
- 9.4 Jam på The Castle på Eriksgatan i Åbo kl. 18 - 21. Arto Järvelä m.fl.
- 6.5 Öppet hus för spelmän, Önningebymuseet, Åland
- 14-15.5 Låtkurs med Patrik Andersson på Loftet i Vasa, se sid 4.
- 3.6 Öppet hus för spelmän, Önningebymuseet, Åland
- 13-17.6 Folkmusik- och kammarmusikläger på Kristliga folkhögskolan i Nykarleby.
- 11-17.7 Folkmusikfestival i Kaustby med Spelmansförbundets Spelmansstämma 15-16.7
- 13-17.7 Sommarlåtar, kurs för unga, Kaustby, se sid 16 för mer info.
- 1-5.8 Folkmusikläger på Kyrkogårdsö, Åland, se sid 17.
- 1-7.8 Folk Summer School, Järvsö, Sverige, se sid. 16.
- 6.8 Kvinnfolks spelmansstämma
- 27-29.10 Vasa Folk

Händelser till kalendern skickar du på adressen
kansliet@spelmansforbundet.fi eller fiolenmin@spelmansforbundet.fi
Händelsekalendern publiceras också på www.spelmansforbundet.fi